

СПИСОК ИСПОЛЬЗОВАННЫХ ИСТОЧНИКОВ:

1. Богданова Т.Г. Динамика интеллектуального развития лиц с нарушениями слуха. М., Спутник+, 2009, 247 с.
2. Богданова Т.Г., Щурова Ю.Е. Особенности интеллектуального развития слабослышащих школьников. // Коррекционная педагогика. - № 2 (26). -2008, С.22-26.
3. Выготский Л.С. Собр. соч.: В 6 т. - М., 1982. -Т. 2.
4. Зайцева Г.Л. Зачем учить глухих детей жестовой речи? / Дефектология, № 2, 1995, стр. 3-8.
5. Запорожец А.В. Роль элементов практики и речи в развитии мышления у детей (на материале глухонемых детей) // Избр. психол. Труды. – М., 1986. – Т.1.
6. Зимняя И.А. Лингвopsихология речевой деятельности. М., НПО «МОДЭК», 2001.
7. Розанова Т.В. Развитие памяти и мышления глухих детей. М., 1978.
8. Олерон П. Психологическая оценка глухого ребенка. // Дефектология. – 1977. - № 1. – С. 23-30.
9. Янн П. Воспитание и обучение глухого ребенка. Сурдопедагогика как наука. М., Академия, 2003.
10. Furt H. Deafness and Learning: a Psychosocial Approach. Belmont, USA, 1973.
11. Marshark M. Psychosocial Development of Deaf Children. N.Y. Oxford, 1997.
12. Moores D. Educating the Deaf: Psychology, Principles and Practices. Boston, 1987.
13. Myklebust H.R. Psychological Effect of Deafness. American Annals of the Deaf, N 7, 1960.
14. Tomlinson-Keasey C.& Kelly R. The Deaf Child's Symbolic World // American Annals of the Deaf. – 1978 – 123, 452-458.
15. Vernon, M. Fifty Years of Research on the Intelligence of Deaf and Hard-of-Hearing Children: A Review of Literature and Discussion of Implications // Journal of Deaf Studies and Deaf Education. – 2005. – 10(3), 225-231.

УДК: 378.016:37.091.12:376-0.56263

**ПЕДАГОГІЧНЕ ПРОГНОЗУВАННЯ В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ
МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ШКОЛИ ДЛЯ ДІТЕЙ З ВАДАМИ СЛУХУ**

Бондар Є.О.

Інститут корекційної педагогіки та психології
НПУ імені М.П.Драгоманова

Стаття присвячена проблемі підвищення якості підготовки студентів шляхом вивчення інтегративного за своїм змістом спецкурсу "Педагогічне прогнозування як процес формування прогностичних умінь майбутнього вчителя школи для дітей з вадами слуху".

Стаття посвящена проблеме повышения качества подготовки студентов путем изучения интегративного по своему содержанию спецкурса "Педагогическое прогнозирование как процесс формирования прогностических умений будущего учителя школы для детей с нарушениями слуха".

The article deals with improving the quality of students by studying integrative in content, course "Pedagogical process of forecasting predictive abilities of future teachers for school children with hearing impairments."

Ключові слова: прогнозування, педагогічне передбачення, цілепокладання, педагогічна гіпотеза, моделювання прогностичних педагогічних явищ, метод екстраполяції педагогічних знань.

Ключевые слова: прогнозирование, педагогическое предвидение, целеполагание, педагогическая гипотеза, моделирование прогностических педагогических явлений, метод экстраполяции педагогических знаний.

Key words: prediction, prediction pedagogical, goal setting, teaching hypothesis, predictive modeling pedagogical phenomena, the method of extrapolation of pedagogical knowledge.

Сучасний етап розвитку корекційної освіти характеризується істотними зростанням вимог до корекційно-виховної навчальної діяльності. На якісно новому рівні розглядаються питання прийняття педагогічних рішень, які орієнтуються на досягнення оптимальних для завданих цілей результатів корекційного навчально-виховного процесу. Резервом удосконалення навчального процесу в сучасній загальноосвітній школі для дітей з вадами слуху, в основі якого лежить визнання особистості учня з порушенням слуху як соціальної цінності, є найповніше використання й розвиток творчого потенціалу педагогічних працівників, що визначається вмінням сурдопедагогів бачити перспективу, прогнозувати розвиток особистості глухих та слабочуючих учнів, робити педагогічну працю

високо результативною.

За своїм характером педагогічний процес взагалі, а й в умовах шкіл для дітей з вадами слуху зокрема, малоефективний без прогнозування. Це обґрунтовується психолого-педагогічним аналізом педагогічної праці, сутністю прогнозування як спеціальної діяльності вчителя. У сучасних умовах підвищення інтересу до прогностичної діяльності обумовлюється зміною уявлень про педагога як дослідника.

Важливість прогнозування в корекційній педагогічній діяльності та великі утруднення в його здійсненні, які існують не лише у молодих спеціалістів, але й у досвідчених сурдопедагогів, обумовлюють необхідність їх спеціальної підготовки під час навчання у вищому педагогічному навчальному закладі.

Прогнозування як одна із виробничих функцій вчителя-сурдопедагога характеризується знаннями про майбутнє випускника школи для дітей з вадами слуху. Прогностична діяльність є різновидом пізнавальної діяльності, яка включає діагноз, власне прогностичну діяльність сурдопедагога, одержання прогнозу та управління процесом його реалізації.

Позитивний вплив прогнозування на хід і результати корекційної педагогічної діяльності актуалізують необхідність включення прогностичної діяльності в усі сфери спеціального навчально-виховного процесу. Прогноз дозволяє з найменшими затратами передбачити систему корекційних навчальних впливів, які є найбільш дієвими для реалізації визначеної мети, забезпечувати відповідність мети та результатів педагогічної діяльності. Тому прогнозування виступає необхідним і обов'язковим компонентом у педагогічній діяльності сурдопедагога і виконує діагностичну, інформаційну та регулятивну функції. Це проявляється у передбаченні перспектив розвитку учнів з вадами слуху при наявних умовах, очікуваних наслідків корекційного педагогічного впливу, моделюванні варіантів для пошуку альтернативних способів досягнення мети, вибору серед них оптимальних для конкретних умов. Діагностична, інформаційна та регулятивна функції корекційної педагогічної діяльності взаємопов'язані та вимагають формування відповідних умінь у процесі підготовки майбутнього вчителя-сурдопедагога.

Готовність майбутнього вчителя школи глухих до здійснення діагностико-прогностичної діяльності розглядається як результат спеціальної професійної підготовки, як особливий психічний стан, який включає позитивне ставлення до забезпечення прогностичних функцій, відповідні мотиви, спеціальні знання та вміння, особистісні якості та здатності, не обхідні для здійснення високоєфективної корекційної педагогічної діяльності. Звідси, основними показниками готовності майбутніх учителів – сурдопедагогів до прогностичної діяльності є: а) ставлення до цього виду діяльності (мотиваційна активність); б) якість спеціальної психолого-педагогічної підготовки; в) рівень сформованості прогностичних умінь; г) рівень розвитку прогностичних здібностей. Значною мірою проблема підготовки майбутніх учителів школи для дітей з порушеннями слуху до прогностичної діяльності, формування прогностичних умінь може бути розв'язана у процесі вивчення інтегративного за своїм змістом спецкурсу «Педагогічне прогнозування як процес формування прогностичних умінь майбутнього вчителя школи для дітей з вадами слуху». Мета даного спецкурсу – формування у студентів знань з основ прогностичної діяльності вчителя-сурдопедагога та відповідних вмінь, забезпечення інтеграції знань з анатомо-фізіологічних та клінічних основ корекційної педагогіки, сурдопедагогіки, історії сурдопедагогіки, сурдопсихології, спеціальної дидактики та спеціальної теорії і методики виховання.

У результаті вивчення спецкурсу «Педагогічне прогнозування як процес формування прогностичних умінь майбутнього вчителя школи для дітей з вадами слуху» студенти повинні знати:

- сутність педагогічного прогнозування, його відмінність від педагогічного передбачення; види, функції, принципи прогнозування в діяльності сурдопедагога;
- структуру процесу побудови прогнозу педагогічних явищ; взаємозв'язок діагнозу – власне прогнозу – управління як складових прогностичної діяльності;
- природу прогностичних умінь; змістовий та процесуальний аспекти їх використання; результативно-оцінний компонент формування; утруднення і можливі помилки у здійсненні цієї діяльності;
- сутність гіпотези в педагогічному прогнозуванні; стратегії розвитку гіпотез; технологію формування та оцінки гіпотез;
- сутність моделювання майбутнього в діяльності вчителя школи глухих або слабочуючих; види моделей; технології моделювання прогностичних педагогічних явищ.

Студенти повинні вміти:

- здійснювати професійну педагогічну діагностику, ретроспективний аналіз для визначення закономірностей розвитку учня;
- уявляти процес можливого об'єкта педагогічного прогнозування на основі реконструкції та перетворення одержаних про нього уявлень;
- формулювати та аналізувати педагогічні гіпотези;

- використовувати методи екстраполяції педагогічних знань, поширювати встановлені закономірності, уявляти їх дію у змінених ситуаціях;
- використовувати методи мисленнєвого експерименту, моделювання;
- конструювати корекційну педагогічну діяльність з реалізації встановленого прогнозу та управляти процесом реалізації прогнозу.

Спецкурс розрахований на 54 години: 32 години аудиторних занять, із них 10 годин лекційних, 22 години практичних; 22 години виділяються для самостійного опрацювання. Форма звіту студентів – залік. Спецкурс вводить у шостому семестрі.

Навчально-тематичний план спецкурсу

№ п/п	Тема заняття	Кількість годин			
		Всього	Лекції	Практичні заняття	Самостійне вивчення
1.	Прогнозування в педагогічній діяльності вчителя початкових класів.	10	2	4	4
2.	Технологія педагогічного прогнозу	8	2	2	4
3.	Передбачення наслідків педагогічного впливу	10	2	4	4
4.	Гіпотеза та її регулююча функція в роботі вчителя	10	2	4	4
5.	Моделювання майбутнього в діяльності вчителя.	10	2	4	4
6.	Практикум розв'язування прогностичних завдань.	6	-	4	2
Всього:		54	10	22	22

Тематика семінарсько-практичних занять

1. Вироблення й прийняття педагогічних рішень у системі управління корекційним навчально-виховним процесом.
2. Педагогічне прогнозування як складова управління корекційним навчально-виховним процесом.
3. Структура процесу побудови прогнозу педагогічних явищ.
4. Технологія передбачення наслідків педагогічних дій (рішень) як засобу підвищення ефективності праці сурдопедагога.
5. Технологія побудови і оцінювання гіпотез у процесі прийняття педагогічних рішень.
6. Технологія побудови прогностичних моделей педагогічних рішень у діяльності вчителя-сурдопедагога.
7. Зміст прогностичної діяльності вчителя школи для дітей з вадами слуху та особливості використання прогнозу в його роботі.

Література для самостійного опрацювання:

1. Амонашвили Ш.А. Три источника, ведущих к педагогическому мастерству//Нач.школа, - 1987.-№4.-С.7-12.
2. Бабанский Ю.К. Поташник М.М.Оптимізація педагогічного процесу.-К.:Рад. шк., 1984.-288с.
3. Гершунский Б.С. Педагогическая прогностика: методология, теория, практика.-К.: Вища школа, 1986.-С.13-68.
4. Голубев Н.К. Диагностика и прогнозирование воспитательного процесса.-Л.: ЛГПИ, 1988.-85с.
5. Дидактичні та соціально-психологічні аспекти корекційної роботи у спецшколі: Наук.-метод. зб.:Вип.5/За ред. В.І.Бондаря, В.В.Засенка.-К.: Наук.світ, 2004.-372с.
6. Дидактичні та соціально-психологічні аспекти корекційної роботи у спецшколі: Наук.-метод. зб.:Вип.6/За ред. В.І.Бондаря, В.В.Засенка.-К.: Наук.світ, 2005.-440с.
7. Загвязинский В.П. Педагогическое предвидение. – М.:Знание,1978.-С.4-33.